

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 1048
תאריך: 6.11.1957

צילו הנאמן התנתק מאליו לעולמים. ידיעה אחת, שעברה בין קבוצת שומרי הסוד בצמרת המדינה, יכלה להסביר את תעלומת התאבדותו, וגם את הנסיון הקי צוני לשמור את הידיעה מעיני בן-גוריון. לפי ידיעה סנסציונית זו, ניהלו שניים מי אנשי קבוצת המנהלים (בעריהחצר) אינטריגה ממושכת נגד ארגוב, כדי לסלק אותו מעמדת המפתח שלו, שצימצמה את השפעתם. אחרי ששני המנהלים הצליחו ל- סלק את אהוד אבריאלי, גם הוא חבר חוג אנשי-הסוד של בן-גוריון, תודיעו בשבוע שעבר לנחמיה ארגוב כי הוא עומד להיות מועבר מתפקידו. לפי ידיעה זו, התיישב ארגוב כשקיבל את ההודעה, הוא נסע לתל-אביב המום ושובר, גרם לתאונה, אשר הגדישה את הסאת.

חקירות

ידיד הקיבוצים

גיבורי הקיבוצים פגשו את אריה ברגר בקפה פינן בתל-אביב. הם הכירו את הסרן-לשעבר כגיבור המצליח של אחד המושבים החדשים, תמחו לראותו בבורסת השטרות התל-אביבית.

לברגר היו חדשות מצוינות: "עזבתי את המושב, אני עוסק בנקיון שטרות. בשר בילכס אני מוכן לעשות הכל ותמיד, בתנאי אים הטובים ביותר". הגזברים היו מעוניינים גים מאוד, לא בכל יום מודמן בעל-הון הי מוכן לשלם המחאות טובות תמורת שטרות לזמן ארוך. התנאים שברגר הציע היו הי טובים ביותר בשוק, והם סמכו על השיקים שהיו בידיו.

בדי כיסוי. השמועה עברה מקיבוץ לקיבוץ. עד מהרה היה ברגר לאיש-בורסה העוסק ביותר בקפה פינן. הוא צירף אליו כבעלי-הון את יהודה ארמון ויוסף גריני-ברג. הציג אותם בפני הגיבורים, שילם את תמורת השטרות בשיקים על שם שר-תפיו. את השטרות מכר ברגר מייד לסו-חרים תל-אביביים. אלה העבירו אותם לי סוחרים אחרים. תוך זמן קצר עברו שטרות הקיבוצים עשרות ידיים בין סוחרים תל-אביבי. הגיבורים מצידם מיהרו לבגוקים, הפקידו בחשבונם את השיקים החתומים בי ידי ברגר, ארמון וגרינברג.

כאשר חזרו השיקים לגיבורים, והחותמת מות "אין כיסוי" עליהם, נעלם כבר ברגר מתל-אביב. הגיבורים היו נאלצים להפעיל חוקרים פרטיים, אשר גילו שברגר השתקע באחד המפעלים באילת. המישטרה גילתה גם את השותפים האחרים ועצרה את כולם. גיבורי הקיבוצים ערכו מאזן חסוף של להיטותם לאשראי זול. הוא הראה הפסד של 50 אלף לירות.

אנשים

● ח"כ אגודת ישראל שלמה לוריי-נץ, אחרי שראש-הממשלה דויד בן-גוריון נפצע ברגלו, בעת ההתנקשות ב-כנסת: "מזלו של בן-גוריון הוא שהפעם לא עמד על הראש".
● יום אחרי שהובא בן-גוריון לבית החולים, ביקש שר המיסתריה-התעשייה פינחס ספיר לבקרו. הוא הצליח להגיע אותו פולחן בן-גוריון, שלא נתנה לו לי-היכנס. בטענה "אני לא שוטר, אותי לא תעבור".

גליון "העולם הזה", שראה-אור השבוע לפני 25 שנה, הקדיש כתבת-שישי תחת הכותרת "דס בכנסת", להטלת רימוץ-יד בדי מטה דאק לאולם מליאת הכנסת. הרימוץ פגע בראש-הממשלה דויד בן-גוריון, בשרת-החץ גולדה מאיר, בשרי-הפנים משה שפירא ובקוד שרים וח"כים.
מזר הקולנוע סיקר את הסרטים "מסיבת רווקים", "מדתו של רוכב האינדיאני", "התחנת האוטובוס".

בשער הגליון: משה דאק, מגיל רימוץ-יד לאולם מליאת הכנסת.

תעלומת התאבדות מוזכרו של בן-גוריון * הנוכל וגיבורי הקיבוצים * לורין על ראש של בן-גוריון

העם

מוסד פתוח

סנסציה אחרי סנסציה רדפה את שערי ישראל. הכלב לימונצ'יק, השגריר החי הי ראשון של כדור-הארץ, הגיע לחלל, רכוב על סופטניק 2. ההישג האחרון של המין האנושי במלחמה על החלל החיצון. לפי כלי הסימום, עומד הטיל הראשון להגיע בעת הלא רחוק לירח.

בצל הירח המלאכותי, נערך בכרית-הי מועצת קרבי-ההכרעה על השליטון. במי אבקיאתנים התגבר ניקיטה כרושצ'וב על המרשאל ז'וקוב, ערך טיהור יסודי בני מחתרי בצמרת הצבא הסובייטי.

היו אלה מעשים שיתנו כיוון חדש לי היסטוריה האנושית. אולם אורחי ישראל לא התעניינו בהם במיוחד. הם היו עוסקים מעל ראשם בעניינים פנימיים.

פסיכו-פוליטיקה. במשך שבוע ימים היתה המדינה כולה דומה לכית-משוגעים פתוח. מעשים מטורפים רדפו זה את זה: ● אדם בלתי-שפוי הטיל רימון לכנסת. כמעט חיטל את כל ממשלת-ישראל.

● האדם שהרג את ד"ר ישראל רודולף קסטנר נתגלה כשליח השינ-בית למחרת - בעדות שהוגשה על-ידי השינ-בית עצמו.

● אחד העדים של התביעה באותו מישר פט ניסה להתנקש בתובעת באולם בית-המישפט. ואולי לירות בה. וכאלו כל זה לא הספיק:

● מוזכרו ואיש-סודו של דויד בן-גוריון הפצוע הרג את עצמו. באחת התעלולי מות המיסטריות ביותר בתולדות המדינה. תגובת העיתונים על כל המעשים האלה לא העידו על מידה רבה יותר של נורמא-ליות. היה נדמה השבוע כי האדם הנדרש ביותר במדינת-ישראל הוא שר לפסיכו-טראפיה.

מנגנון

האיש מאחורי הכיסא

אחת הדמויות האופייניות בכל מישטר הבנוי על פולחן של מנהיג הוא האיש שר מאחורי הכיסא. האדם הקרוב ביותר לי מנהיג, השולט על זרם המכתבים האמני פורמציה המגיעה לאוזני השליט. המקי שר בין השליט ובין כל שאר המוסדות, הי רואה את השליט בעל-יבית. יכול לרכז בידיו כוח-עצום, לפעמים ללא יחס לסגור ולתיו הוא.

לעיתים רחוקות בהיסטוריה היה איש זה אדם שהעז למתוח ביקורת גלוית-לב על המנהיג הנערץ. לסתור את דבריו ול-הזהירו מפני המישגים הנובעים מחוסר-מגע עם המציאות. לרוב היו אנשים אלה שהגיעו למקומם הודות להערצתם העיווי-רת את המנהיג. הודות לכישרונם לענות הן לכל דבריו.

נחמיה ארגוב, מוזכרו הצבאי של דויד בן-גוריון, היה אדם כזה. הוא היה איש-סודו, תועמלנו הראשי, משרתו, מושך חר-טיו, נושא כליו וצילו של בן-גוריון. כוחו במדינה היה עצום. לא פעם היה במשך תקופה ארוכה הקשר היחיד בין המנהיג ובין כל ענפי המנגנון. הוא היה חזק יותר מכל שר בממשלה - כי הוא ידע מי הי שר שבן-גוריון מכנה טיפש, ולמי צפוי עתיד. יורו היתה בכל עיסקות מנגנוני-החורש לכל ענפיהם, בכל תוכניות קבוצתי-המנהלים.
מעטים אהבו את נחמיה ארגוב, אולם גם יריביו ידעו להעריך את תכונתו העיקרית.

קומה של המישפחה - דבר שהיה קל למדי לאדם בעמדתו. הנוק היה ממילא מובסת. גם צורת גילו הגופה היתה מוזרה. נרי אה כאילו חששו חבריו של נחמיה מראש כי הוא עלול לעשות מעשה גואש, כי כאשר נעדר מן העבודה אחו מייד באמצעים קיצוניים - פקידים בכירים נשלחו לפרוץ את דירתו, והזעיקו מייד את הרמטכ"ל ומנהל משרד-הביטחון.

הצל שאבד. תעלומת מותו של נחמיה ארגוב נקברה, מן הסתם, יחד עמו - כשם שנקברו אלפי הסודות האחרים שהיו שמו רים בליבו, מאז עבר לשירותו של בן-גוריון, ערב מילחמת-העצמאות. והיה שר-תף לכל סודות המדינה. לא היו לו חיים מחוץ לתפקיד זה: אחרי שהתגרש מאשתו, רחל, כאשר במשך שנים ארוכות אהב אהר בה נכזבת אשה אחרת, הגשוואה לאחר. אר-גוב בילה את שעותיו הפנויות בקפה כסית. רק פעם אחת היה קרע בינו ובין גיי-בורו: כשירד בן-גוריון לשדה-בוקר, סירב נחמיה ארגוב לרדת עימו, לאכזבת "הזקן". הוא נשאר במשך השנה ללא תפקיד אמני תי, גלגל חמישי במנגנון, וחיכה בחוסר-מעש שבן-גוריון יחזור. כאשר בא הרגע הגדול, רצה בן-גוריון להחליפו תחילה באלתנן ישי, צעיר אחר מאנשי מפא"י. אך נאמנותו של ארגוב הכריעה גם הפעם את הכף: בן-גוריון לא יכול היה לוותר עליו. כשהובא השבוע נחמיה ארגוב למנוחתו האחרונה בהלוויה שיצאה מתל-אביב ל-קריית-שואל, מבלי לעבור את תל-אביב, לא נמצא בן-גוריון בין המלווים. לפי בק שה מיוחדת הדפיסו כל העיתונים מהדורה מיוחדת וכזוכת בשביל ראש-הממשלה הי חולה, שממנה הוצאה הידיעה על מות אר-גוב והוחלפה בחומר מערכתני אחר. כך גוריון ששכב במיטתו עם חום, לא ידע כי

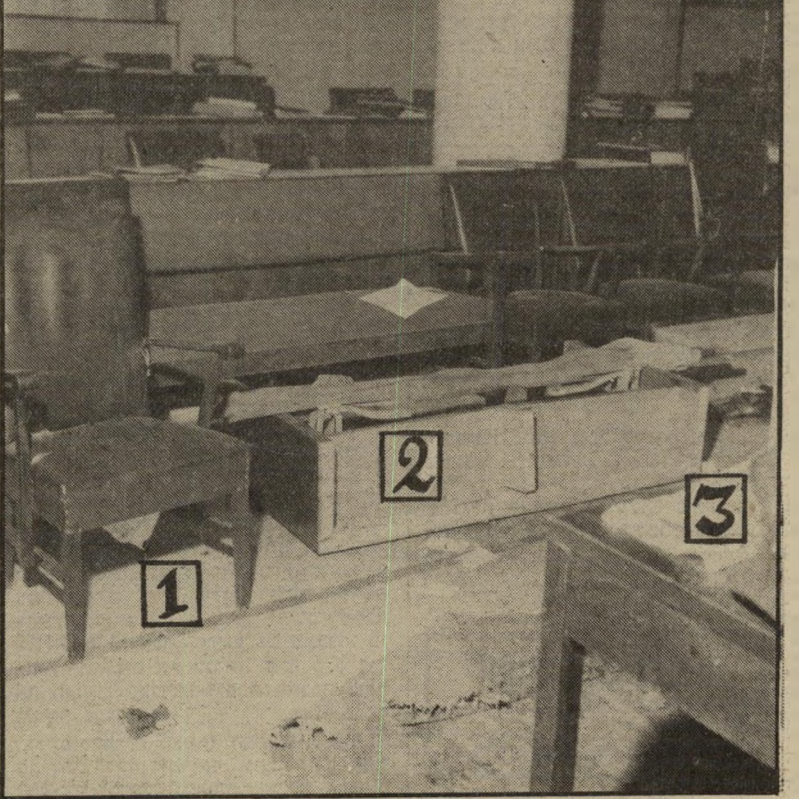
שהיא נדירה מאוד במדינה, ושהיא הפכה אותו לאיבר חיוני במישפחה בן-גוריון: נאמנותו האישית הבלתי-מסוייגת. אדם שהיה שנוא על בן-גוריון - נחמיה ארגוב שנה אותו שבעתיים. מוסד שהרגיו את "הזקן" - נחמיה ארגוב הקדיש עצמו למען השמדתו.

השבוע עמד נחמיה ארגוב במרכז אחת התעלומות המיסטריות ביותר מאז קום המדינה: הוא התאבד בדירתו בת שני הי חדרים, ברחוב בלון בתל-אביב.

מוסך המיסטרין. למראית-עין לא היתה כל תעלומה במעשה הסראגי. ארגוב, עולה מלטביה, בן 43, נסע בשבת לתל-אביב, דרס רוכב אופניים בגלל דבורה שר נתקלה בעינו, הביא את הפצוע לבית החולים, השאירו שם במצב חמור, אך לא אנוש. בחזרו הביתה כתב מיכתב ארוך לידידיו, שבו פירט את המעשה, ומיכתב שני לראש-הממשלה. אחרי כן נטל את אקדחו, שלח כדור לרקתו.

אולם במחשבה שניה עלו ספיקות, אם אומנם זה כל המסך למעשה המחריד. קודם כל תמיה היה שנחמיה, סמל הנא-מנות והדבקות, נסע בכלל את בן-גוריון בשעה שזה שכב בבית-החולים. עוד יותר תמיה היה שיעשה מעשה שייכא את ראש-הממשלה דווקא בשעה שזה היה מוטל על ערש-חוליו, מועזע אחרי ההתנקשות בכנסת, וזקוק לו יותר מתמיד.

עצם הסיבה למעשה היתה תמוהה למדי גם היא, לגבי אדם יציב וגברי כמוהו. קצין שהיה מעורה בהחלטות גורליות אשר נגעו בסיכון חייהם של אלפי אנשים, מאחר שר הפצוע לא מת, וגם לא נשקפה סכנה לחייו, לא היתה סיבה הגיונית כלשהי למעשה נחפו. היה זה יותר הגיוני אילו היה נחמ-יה נשאר כחיים ומקדיש את מירצו לשי-

אולם מליאת הכנסת בעת הטלת הרימוץ:

שירטוט העולם הזה על הרגע שבו התפוצץ הרימוץ. במקומות המסומנים ישבו (1) משה שפירא (2) משה כרמל (3) דויד בן-גוריון (4) גולדה מאיר (5) אליהו אילת (6) מרדכי גיית (7) בבה אידלטון (8) יוחנן באדר (9) אסתר רזאל-נאור (10) שמשון יוניצ'מן (ישיב חצי שעה קודם לכן בין באדר ורזאל-נאור) (11) שמואל מיקוניס (12) בן-ציון הראל (13) היושב ראש, ישראל ישעיהו-שרעבי (14) הנואם יצחק רפאל (15) הקצרנית רחל מלחי. לצורך בהירות התמונה, השמיט הצייר כמה דמויות שלא הוזכרו בכתבה, ביניהן כל השרים שישבו בצד הקרוב של השולחן. הרימוץ התפוצץ בין (1) ו-(5).